

Bundeling van technische vraagstukken

Inhoudsopgave

Handboek NSP.....	3
Subsidiabele kosten	3
Vorbereidingskosten	3
Arbeidsinzet bestuurders stichtingen en verenigingen	3
Beheerkosten LAG	3
Cofinanciering.....	4
Ophalen gemeentelijke cofinanciering door penvoerders	4
Status resultaat-indicatoren en prestaties	5
Buiten begrenzing LEADER gebied	5
Projectpartners buiten begrenzing LEADER gebied	5
Staatssteun.....	5
Ondernemingen.....	5
Stichting of vereniging	6
Communicatie	6
Gebruik logo's.....	6
Gebruik van LEADER logo	7
Plaquette/affiche	7
Wijzigen van de aanvraag na indiening.....	7
AGV	7
Samenwerkingsprojecten	8
Administratie- en verantwoordingsverplichtingen.....	8
RUS-2.....	8
RUS-3.....	8
VKO's	8

Disclaimer

Getracht is om informatie in dit overzicht zo volledig, juist en actueel mogelijk weer te geven. Dit neemt niet weg dat aan de informatie geen rechten kunnen worden ontleend. Geadviseerd wordt om technische vragen ook altijd te checken met RVO, SNN of Stimulus.

Versie 1, dd. 1 oktober 2024

Handboek NSP

De NSP-werkgroep Ondersteuning Aanvragers is bezig met het opstellen van een Handboek NSP. Het Handboek POP3 wordt hiervoor als basis gebruikt. Het Handboek heeft niet specifiek betrekking op LEADER, maar op het NSP algemeen.

Op basis van de conceptversie van 3 juli 2024 van het Handboek is vast te stellen dat het beslist niet geschikt is om aan aanvragers te geven, maar meer dient als naslagwerk voor coördinatoren om aanvragers te kunnen adviseren.

De [LEADER Interventie-eigenaar](#) is het aanspreekpunt om suggesties voor verbetering van het handboek aan de werkgroep door te geven.

Het is verder aan de gebieden op welke wijze zij technische informatie en subsidievoorwaarden willen communiceren met aanvragers.

Subsidiabele kosten

Vorbereidingskosten

Klik op de link voor [de definitieve tekst uit PMR en toelichting](#)

Arbeidsinzet bestuurders stichtingen en verenigingen

Mensen die zich voor stichtingen en verenigingen inzetten als bestuurder doen dit in de regel onbezoldigd. Als een (mede-aanvrager) van een project een vereniging of stichting is mag in bepaalde gevallen de inzet van bestuurders subsidiabel worden gesteld tegen het tarief voor eigen arbeid, namelijk wanneer:

- de inzet van de bestuurders/toezichthouders wordt niet verloned d.w.z. zij hebben geen arbeidsrelatie en ontvangen geen regulier loon (directe vergoeding) voor de genoemde inzet en
- er een aantoonbare relatie is tussen de bestuurder/toezichthouder en de vereniging/stichting, bijvoorbeeld d.m.v. een inschrijving bij de Kamer van Koophandel. Uren van bestuursleden zijn alleen subsidiabel in de periode dat de bestuurder ingeschreven staat in het handelsregister.

Beheerkosten LAG

In Artikel 34 van EU Verordening 2021/1060 is aangegeven dat de kosten voor de uitvoering, het beheer, de monitoring en de evaluatie van de LOS niet meer mogen bedragen dan 25% van de totale overheidsbijdrage aan de strategie.

Deze regel kan er toe leiden dat de penvoerder die verantwoordelijk is voor de beheerkosten aan het eind van het programma geconfronteerd worden met een korting. Immers: als na 31 december 2027 goedgekeurde aanvragen alsnog niet worden uitgevoerd of als na deze datum de subsidie lager wordt vastgesteld dan verleend, dan kunnen de vrijgevallen subsidies niet opnieuw aan andere aanvragen worden verleend. Als op dat moment de beheerkosten al (vrijwel) geheel zijn besteed, betekent dit dat penvoerders geconfronteerd kunnen worden met een korting op de beheerkosten waar ze op dat moment zelf geen sturing meer op hebben

Voor de lopende periode is deze voorwaarde niet meer aan te passen. In verschillende gebieden waar dit mogelijk gaat spelen, wordt er op uiteenlopende manieren op geanticipeerd (niet hele budget beheerkosten verplichten, overprogrammeren door provincie, garantstelling door provincie of gemeenten), maar dit is niet overal een mogelijkheid. Er zal dus vooral ook aan de voorkant scherper geselecteerd moeten worden op de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van aanvragen.

Voor de nieuwe periode gaat LNN lobbyen voor aanpassen van deze regel.

Cumulatie

Als in een LOS is vastgelegd dat de subsidie maximaal x% is, dan is dit de maximale publieke bijdrage. In dit geval mag er mag dus niet gestapeld worden (cumulatie). Als een andere overheid toch bijdraagt, dan wordt dit bedrag in mindering gebracht op de bijdrage vanuit LEADER.

Wil je als LEADER-gebied de aanvrager de mogelijkheid bieden om gebruik te kunnen maken van cumulatie, zorg er dan voor dat het in de LOS en in het Openstellingsbesluit duidelijk is dat met het maximale subsidiepercentage de bijdrage vanuit LEADER bedoeld wordt. Zie als voorbeeld artikel 6 van het [Openstellingsbesluit van LEADER Oost-Groningen](#).

Dus in plaats van 'de maximale subsidie bedraagt 50%' hanteer je: de maximale LEADER-subsidie of LEADER-bijdrage bedraagt 50%.

Bij stapeling moet er wel rekening mee worden gehouden dat er vanuit de EU voor specifieke subsidiabele kosten aparte maximum subsidiepercentages gelden (Europese Verordening 2021/2115, artikel 73, lid 4): 65% voor productieve investeringen. Dit kan worden verhoogd tot 80% voor investeringen in milieu- klimaat en dierenwelzijn (art 73 lid 4a)

Cofinanciering

Ophalen gemeentelijke cofinanciering door penvoerders

In het overleg van de landelijke werkgroep LEADER op 30 juli is door RVO aangegeven dat de constructie, waarbij alle gemeentelijke cofinanciering van projecten door de penvoerder van de LAG wordt 'opgehaald' de voorkeur heeft, maar niet verplicht is.

De wijze van inning van de gemeentelijke cofinanciering is onderdeel van de prestatieovereenkomst die de provincies ieder voor zich afsluiten met RVO. Het kan dus zijn, dat in bepaalde provincies alle gemeentelijke cofinanciering via de penvoerder van de LAG wordt geïnd.

Advies: neem contact op met je provinciaal LEADER-coördinator om helder te krijgen wat in jouw provincie met RVO is afgesproken. En druk de provinciaal coördinator op het hart om contact op te nemen met de penvoerder als dit nog niet is gebeurd.

Status resultaat-indicatoren en prestaties

In het format Projectplan van RVO worden de Resultaatindicatoren uitgevraagd. De aanvrager moet b.v. aangeven hoeveel landbouwers gaan deelnemen aan de keten (R.10). De vraag is of een aanvrager er op wordt 'afgerekend' als het bij de betreffende indicator opgegeven aantal niet wordt gehaald. RVO heeft hier inmiddels uitsluitsel over gegeven: resultaatindicatoren zijn t.b.v. de rapportage aan de EU en de LAG monitort of de doelen van de LOS worden gehaald middels deze R-indicatoren. In de verleningsbeschikking worden alleen de prestaties opgenomen die de aanvrager middels zijn project gaat realiseren. Als deze niet worden gehaald of gewijzigd bij vaststelling – en eerder is hiervoor geen wijziging goedgekeurd – kan dat mogelijk leiden tot een sanctie.

Subsidiabiliteit activiteiten

Buiten begrenzing LEADER gebied

Activiteiten buiten de begrenzing van het LEADER gebied kunnen subsidiabel zijn als er een stad-land relatie is, dit moet dan wel expliciet zijn opgenomen in de LOS.

In het NSP (<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-0051cfcbac76727498c21047f03954596ec0e88a/pdf>) staat op pagina 197:

Voor LEADER kan worden afgeweken van de definitie van platteland. Onder lokale ontwikkelingsstrategieën die gericht zijn op de ontwikkeling van het platteland via de versteviging van stad-land relaties kunnen ook projecten worden uitgevoerd in stedelijk gebied. Hiermee komen ook projecten in aanmerking voor steun via LEADER die uitgevoerd worden in kernen boven de 30.000 inwoners. Te denken valt aan projecten op het gebied van stadslandbouw, boerderijeducatie, vermarkting en distributie van lokaal voedsel of andere verdienmodellen voor plattelandsondernemers. Het betreffende stedelijk gebied dient hiervoor gemarkeerd te worden in de ontwikkelingsstrategie.

Projectpartners buiten begrenzing LEADER gebied

Het kan voorkomen dat een aanvraag wordt ingediend door een samenwerkingsverband en dat een of meer van de samenwerkingspartners niet zijn gevestigd binnen de begrenzing van het LEADER gebied. Op zich is dit toegestaan, mits tenminste een van de partners in het gebied is gevestigd en ook aangetoond kan worden dat de resultaten van het projecten (mede) ten goede komen aan het gebied.

Staatssteun

Ondernemingen

Staatssteun **aan ondernemingen** is geoorloofd wanneer de Europese Commissie hiervoor toestemming heeft verleend op basis van een formele aanmeldingsprocedure. De Commissie biedt daarnaast een aantal manieren om staatssteun onder te brengen bij verschillende vrijstellingsverordeningen. Op basis hiervan kunnen overheden steun verlenen voor bepaalde

beleidsdoelen, zonder dat een formele aanmeldingsprocedure nodig is. De vrijstellingsverordeningen die het meest toegepast worden zijn de [Algemene Groepsvrijstellingsverordening](#) (AGVV) en de [Landbouvvrijstellingsverordening](#) (LVV). Voor lage steunbedragen kunnen overheden de [de-minimisverordening](#) gebruiken. Dit houdt in dat als ondernemingen maximaal € 300.000 staatsteun over drie belastingjaren ontvangen dit gezien wordt als geoorloofde staatssteun.

Stichting of vereniging

Een stichting of vereniging die een LEADER-project aanvraagt waarbij sprake is van commerciële activiteiten, valt ook onder de de minimis bepalingen. Het criterium is namelijk niet de rechtsvorm maar de vraag of de organisatie deelneemt aan het economisch verkeer.

Agrarische bedrijven

Voor primaire productie van landbouwproducten geldt wat betreft de de minimis een maximum van € 20.000 (visserij en aquacultuur € 30.000) over drie jaar, maar voor LEADER geldt dan weer een uitzondering: dan mag er maximaal € 200.000 steun worden verleend. Wel gelden op grond van Verordening (EU) 2021/2115 voor bepaalde subsidiabele kosten maximum percentages:

- voor investeringen op landbouwbedrijven bedraagt de steun maximaal 65 % van de subsidiabele kosten; voor jonge landbouwers (jonger dan 40 jaar) kan dit worden verhoogd tot 80%;
- voor de volgende **productieve investeringen** op landbouwbedrijven geldt een steunpercentage van maximaal 80%: i) investeringen die bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, ii) investeringen in duurzame energieopwekking, iii) investeringen die de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, bevorderen; iv) investeringen die bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen en, v) investeringen die het dierenwelzijn verbeteren;..
- voor **niet-productieve investeringen** op landbouwbedrijven in bij het vorige punt genoemde zaken geldt een maximum steunpercentage van 100%;

Bij projecten van aanvragers waarbij er geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer, kan tot 100% subsidie worden verleend.

Communicatie

Gebruik logo's

In [uitvoeringsverordening 2022/129](#) staan in bijlage II en III de vereisten voor het Europese logo en de te plaatsen tekst Medegefinancierd door de Europese Unie.

Voor LEADER-projecten is deze communicatieverplichting vanaf een subsidie € 10.000 van toepassing.

Een goed overzicht van de verdere communicatievereisten is te vinden in de [Samenvatting](#) die door het Netwerk Platteland is gemaakt.

Op de website van Netwerk Platteland/Regieorganisatie GLB is verder een [Toolbox Communicatie](#) te vinden, waar je onder het kopje 2. EU-voorschriften communicatie o.a. ook de EU-logo's kunt downloaden.

Let op: penvoerders die namens de LAG een aanvraag Beheerkosten hebben gedaan, moeten ook aan de communicatieverplichtingen voldoen, o.a. door het ophangen van een plaquette in A3 formaat op een voor het publiek toegankelijk plek, maar ook bij andere communicatie-uitingen zoals informatiemateriaal, website, explainimations, enz.

Gebruik van LEADER logo

Het LEADER-logo is niet langer verplicht. De Europese Commissie is bezig met de ontwikkeling van een nieuw LEADER-logo. In de Landelijke Werkgroep LEADER is afgesproken om zo lang als mogelijk het huidige logo te blijven gebruiken, maar dan wel de correcte versie. Op [de website van de Regieorganisatie GLB](#) is deze te downloaden

Plaquette/affiche

Onderdeel van de publicatieverplichtingen is in de meeste gevallen het op een voor het publiek zichtbare plaats aanbrengen van een affiche of plaquette op ten minste A3 formaat.

Er is inmiddels hiervoor een door RVO goedgekeurde template beschikbaar. Deze kan via het [LNN-secretariaat](#) worden opgevraagd.

Wijzigen van de aanvraag na indiening

Een aanvrager kan de aanvraag na indiening nog aanpassen tot het moment dat de aanvraag technisch wordt opgepakt door RVO, SNN of Stimulus. Na het aanpassen moet weer op “verzenden” worden geklikt. Geadviseerd wordt dit alleen in noodgevallen te gebruiken, bijvoorbeeld als vergeten is een bepaald document mee te sturen.

AGV

Alle LAGs hebben te maken met de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Hoe wordt er voor gezorgd dat aan de AVG-bepalingen wordt voldaan?

Tussen RVO c.q. Stimulus/SNN en de provincies worden prestatieovereenkomsten afgesloten. Onderdeel hiervan is een verwerkersovereenkomst waarin de meeste AVG en privacy-zaken worden geregeld. De LAG wordt hierin genoemd als een van de ontvangers van gegevens en valt daarmee binnen de verwerkersovereenkomst. Nog onduidelijk was de positie van de LEADER-coördinator, in het geval deze een extern ingehuurde kracht is (LEADER-coördinatoren in dienst van een provincie vallen automatisch onder de verwerkersovereenkomst). RVO heeft aangegeven dat het in deze gevallen zaak is dat de betreffende provincies in de overeenkomst met RVO/SNN/Stimulus opnemen dat de coördinator gezien moet worden als onderdeel van de LAG en daarmee dus ook valt binnen de verwerkersovereenkomst.

Het advies aan LAG's met een ingehuurd coördinator is dan ook om contact op te nemen met je provinciaal contactpersoon en er voor te zorgen dat dit in op deze manier geregeld wordt

Samenwerkingsprojecten

LAGs die nu al concrete plannen hebben voor samenwerkingsprojecten, wordt geadviseerd om contact op te nemen met het [LNN-secretariaat](#). Samen met de Regieorganisatie GLB en RVO kunnen we ondersteuning bieden bij de ontwikkeling van een samenwerkingsproject. De Landelijke Werkgroep LEADER adviseert aan gebieden waar de LAG zelf een aanvraag voor een samenwerkingsproject in wil dienen, dit door de penvoerder of een andere organisatie die in de LAG is vertegenwoordigd, te laten doen. De LAG kan dan gewoon haar kerntaak blijven doen, namelijk als enige LEADER-projecten selecteren. Als er de aanvragende partij vertegenwoordigd is in de LAG, dan doet dit lid niet mee aan de beoordeling. Op die manier is de scheiding van functies (aanvragen en beoordelen) gewaarborgd.

Administratie- en verantwoordingsverplichtingen

RUS-2

RUS-2 aanvragen (minder dan € 125.000 subsidie en waar verreweg de meeste LEADER-projecten onder vallen): de toets op de redelijkheid van kosten en de verplichting om alle subsidiabele kosten te administreren blijven onverminderd van kracht net als onder POP3. De verantwoording, echter, gebeurt op basis van het leveren van bewijs van geleverde prestaties, zoals deze in de beschikking staan vermeld. Als de prestatie is geleverd dan wordt de verleende subsidie die hoort bij deze prestatie uitgekeerd conform aanvraag, ook als de kosten lager zijn uitgevallen dan aanvankelijk begroot. Als er na de vaststelling nog een controle plaatsvindt, b.v. door de Audit Dienst Rijks (ADR), dan heeft dit geen gevolgen voor de initiatiefnemer, ook niet als de administratie niet 100% op orde is. De ADR toetst alleen of RVO de voorgeschreven werkwijze correct heeft uitgevoerd.

RUS-3

Voor RUS-3 aanvragen (vanaf € 125.000 subsidie) blijft dezelfde systematiek gelden als bij POP3, d.w.z. volledig bijhouden en verantwoorden van alle subsidiabele kosten. Dit zal in de regel het geval zijn bij de aanvragen Beheerkosten.

VKO's

Als gebruikgemaakt wordt van een Vereenvoudigde Kosten Optie (VKO) gelden de administratie- en verantwoordingsverplichtingen alleen voor de opgevoerde subsidiabele kosten en niet voor de kosten die vallen onder het forfait. Dit geldt ongeacht of een aanvraag valt onder RUS-2 of RUS-3.